

PETZ DÁVID

**A KÍNAI NÉPKÖZTÁRSASÁG
KÜLKERESKEDELMI KITETTSÉGE
*II. RÉSZ***

FOREIGN TRADE EXPOSURE
OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA
PART II

KKI ELEMZÉS

Összefoglalás: A kétrészes elemzés célja, hogy beazonosítsa a Kínai Népköztársaság tíz legnagyobb importtételét, illetve azokat részleteiben tárgyalja, külön figyelemmel az esetleges geopolitikai implikációkra. Az első rész az általános áttekintés után a kínai félvezető-, illetve kőolajimportot vette górcső alá, a második részben pedig a következő nyolc áruosztály bemutatására kerül sor.

Kulcsszavak: Kína, import, geopolitika, diverzifikáció

Summary: *The two-part study aims to identify and discuss in detail the top 10 import items of the People's Republic of China, with a special focus on possible geopolitical implications. After a general overview, the first part of the analysis focused on the Chinese semiconductor and petroleum imports. The second part introduces the following 8 product categories.*

Keywords: *China, import, geopolitics, diversification*

Bevezetés

A kétrészes elemzés fókuszpontjában a Kínai Népköztársaság importjának szerkezete áll. A kutatás célja a kínai behozatal tíz legnagyobb értéket képviselő áruosztályának beazonosítása, majd azok egyenként történő bemutatása, különös figyelemmel azon termékcsoportokra, amelyek stratégiai jelentőséggel bírnak, kereskedelmük geopolitikai konfrontáció oka lehet, illetve amelyek esetében az alternatívák megteremtése kiemelkedő nehézséggel vagy költséggel járna a Kínai Népköztársaság számára. Az elemzés első része az integrált áramköröket és a kőolajat mutatta be részletesen, az elemzés második része a fennmaradó nyolc áruosztályt járja körbe.

Vasérc

A vasérc és dúsított érc, beleértve a pörkölt piritet is (HS kód: 2601, továbbiakban: vasérc) 2019 és 2022 között töretlenül harmadik helyen állt a legnagyobb értéket képező importtétel listáján (lásd: I. rész 1. ábra). A vasércnek Kína nemcsak egyik legnagyobb fogyasztója, hanem előállítója is. Ausztrália, Brazília és Kína vasérc-előállítási képessége együttesen a globális termelés [közel kétharmadát](#) teszi ki, ennek ellenére Kína hatalmas igényeinek nagyjából háromnegyedét importból kell fedezze: ez 2021-ben 1,1 milliárd tonnát jelentett. A behozatal legnagyobb értékben az alábbi országokból érkezett.

1. ábra

Kína legnagyobb vasércimportőrei 2019 és 2022 között (milliárd USD).

Év	2019		2020		2021		2022	
Rangsor	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték
1.	Ausztrália	62,0	Ausztrália	73,5	Ausztrália	110,8	Ausztrália	82,6
2.	Brazília	22,3	Brazília	26,7	Brazília	39,1	Brazília	26,1
3.	Dél-Afrika	4,4	Dél-Afrika	5,0	Dél-Afrika	7,1	Dél-Afrika	4,9
4.	India	2,2	India	4,1	India	4,7	Peru	2,7
5.	Ukrajna	1,6	Ukrajna	3,2	Ukrajna	3,5	Kanada	1,9
6.	Peru	1,5	Kanada	2,2	Peru	3,5	Chile	1,6
7.	Irán	1,3	Chile	1,6	Kanada	3,0	India	1,3
8.	Kanada	1,2	Peru	1,6	Chile	2,6	Oroszország	1,1
9.	Oroszország	0,8	Oroszország	1,4	Oroszország	1,5	Ukrajna	1,0
10.	Chile	0,7	Mauritánia	0,9	Mauritánia	1,3	Mauritánia	0,9

Forrás: saját szerkesztés a GACC adatai alapján.

A külkereskedelmi statisztikák alapján szembeűnő Ausztrália és Brazília szerepe, azok közül is az ausztrál import megkérűőjelezhetetlen dominanciája: Kína a teljes import legalább 60 százalékát minden évben Ausztráliából hozta be.

Földrajzi kényszerűség, hogy a Kínába szállított vasérc tengeri úton érkezzen. A globális vasércszállítás legmeghatározóbb útvonalai az alábbiak szerint alakulnak.

2. ábra

A globális vasércszállítás útvonalai.

Forrás: Maritime Studies South Africa.

A vasérc esetében az eltérő irányok miatt nincs akkora szerepe a Malaka-szorosnak, mint azt a kőolaj esetében láthattuk, viszont a szállítóhajóknak így is az Indonéz szigetvilág olyan, kihívást jelentő és biztonsági szempontból **sem ideális** szorosain kell átvágnia, mint a Szunda-szoros és a Lombok-szoros. Miután a vasérc megérkezik Kínába, annak feldolgozása már biztosított: Kína a világ acélgyártási **kapacitásának** több mint felével rendelkezik, kibocsátása meghaladja az évi egymilliárd tonnát.

Geopolitikai szempontból Kína számára egyre érzékenyebb kitettséget jelent, hogy meghatározó részben az ausztrál vasércre támaszkodik. A két ország kapcsolata közel **sem volt felhőtlen** az elmúlt években, és bizonyos ausztrál termékeket **már sújtott** kínai importtilalom. Ausztrália **szerepvállalása** a Quad-ban, majd pedig **csatlakozása** az AUKUS-hoz olyan fejlemények, amelyek Kína számára már biztonságpolitikai fenyegetést jelentenek. Az ausztrál vasércimport iránti kitettség viszont egy olyan probléma, amelynek megkerülése gyakorlatilag lehetetlen.

Földgáz

A földgáz és gáz-halmazállapotú szénhidrogének (HS kód: 2711, továbbiakban földgáz) energiahordozóként kiemelt jelentőségűek, illetve a vizsgált időszakban a kínai import negyedik legnagyobb értékű tételét képezik. A felállás nem új: Kína a világ **negyedik legnagyobb** földgáztermelője, de egyben annak legnagyobb globális importőre is. Az ország termelése **2022-ben** 218 milliárd köbméter volt, importja pedig 150 milliárd köbméter, amely javarészt az alábbi államokból érkezett.

3. ábra

Kína legnagyobb földgázimportőrei 2019 és 2022 között (milliárd USD).

Év	2019		2020		2021		2022	
Rangsor	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték
1.	Ausztrália	13,6	Ausztrália	10,8	Ausztrália	17,2	Ausztrália	16,4
2.	Türkmenisztán	8,6	Türkmenisztán	6,0	USA	11,8	Katar	14,1
3.	Katar	6,4	Katar	4,8	Türkmenisztán	6,8	Oroszország	10,9
4.	Malajzia	3,2	USA	3,0	Katar	6,8	Türkmenisztán	10,3
5.	Indonézia	2,3	Oroszország	2,4	Oroszország	4,3	USA	9,4
6.	UAE	2,2	Indonézia	1,8	Malajzia	4,3	Malajzia	7,0
7.	Mianmar	1,8	Malajzia	1,8	UAE	3,3	UAE	4,7
8.	Kazahsztán	1,5	UAE	1,5	Indonézia	2,8	Omán	3,9
9.	Pápua Új-Guinea	1,5	Mianmar	1,4	Omán	2,8	Indonézia	3,2
10.	Omán	1,5	Kazahsztán	1,4	Pápua Új-Guinea	1,7	Pápua Új-Guinea	2,0

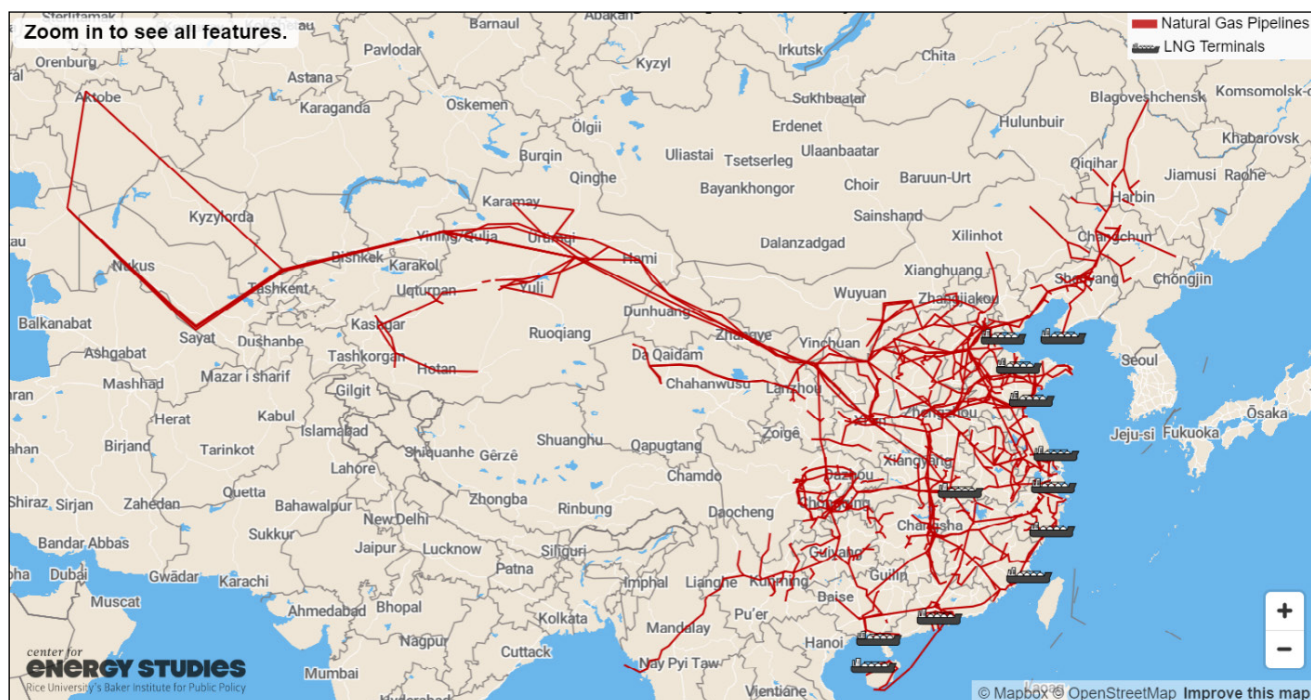
Forrás: saját szerkesztés a GACC adatai alapján.

A legjelentősebb importőr ismét Ausztrália, ám dominanciája közel sem olyan meghatározó, mint ahogyan azt a vasérc esetében láthattuk. További kiemelt szereplőként említendő az Egyesült Államok, Türkmenisztán, Oroszország és Katar. Utóbbi kettő esetében elmondható, hogy 2021-ről 2022-re több, mind kétszeresére emelték a Kínába irányuló földgázexportjukat. Ausztrálián és az Egyesült Államokon kívül a teljes listán nem található más meghatározó nyugati szereplő, továbbá a két országból 2021-ben még a teljes kínai import értékének 41 százaléka érkezett, ám ez a szám 2022-re 29 százalékra csökkent.

Csakúgy mint a kőolajnál, a földgáz esetében is speciális infrastruktúra szükséges: a szárazföldi szállítás csővezetékeket, a tengeri szállítás pedig LNG-terminálokat igényel. Kína jelenleg az alábbi térképen látható földgáz-infrastruktúrával rendelkezik.

4. ábra

A kínai földgáz-infrastruktúra.

Forrás: Baker Institute.

A kőolajhoz hasonlóan Kína Kazahsztán, Oroszország és Mianmar felől kap vezetékes gázt. A Kína–Közép-Ázsia vezetéken keresztül kazah, üzbég és türkmén gáz érkezik, **utóbbi képviseli** a kínai csővezetékes import több mint felét. A közép-ázsiai vezetéken keresztül tavaly 43 milliárd köbméter gáz érkezett Kínába, a Szibéria Ereje nevet viselő orosz vezetéken keresztül pedig 15 milliárd köbméter, így 50 százalékos a növekedés 2021-hez képest. Utóbbi **2025-re tervezett** teljes kapacitása 38 milliárd köbméter. A Mianmar–Kína gázvezeték **forgalma 2021-ben** 12 milliárd köbméter volt – Mianmar egyébként tavaly a lista 11. helyén állt.

A Kínába irányuló orosz gázimport kapcsán mindenképpen meg kell említeni azt a geopolitikai feszültséget, amely az orosz szénhidrogénexport piacainak újra kalibrálásával jár a nyugati országok leválása miatt. Kína és Oroszország szövetsége vitatott

témakör, de a külkereskedelmi adatok azt támasztják alá, hogy Kína egyre nagyobb mennyiségben vásárol szénhidrogéneket Oroszországból, és a további bővítési szándékot igazolják az infrastrukturális beruházások is: Kína Mongolián keresztül a Szibéria Ereje 2 vezetékén keresztül tovább növelheti az orosz importot, de felmerült egy „nyugati leágazás” ötlete is, amely a Kazahsztán és Mongólia közötti orosz–kínai határon keresztül hozna létre egy újabb beszállítói útvonalat. Megemlítendő a [türkmén bővítési törekvések](#) is, amelyek a jelenlegi évi 55 milliárd köbméteres maximális kapacitást 85 milliárdra növelnék egy negyedik csővezeték lefektetésével.

5. ábra

Meglévő és tervezett gázvezetékek Oroszországból Kína irányába.

Forrás: CNBC.

Kína csővezetékén keresztül importszükségletének kevesebb mint felét tudja kielégíteni, így a maradék mennyiséget LNG formájában szerzi be. Kína 2021-ben Japánt megelőzve a világ legnagyobb LNG-importőrévé vált, akkor 79,3 millió tonna cseppfolyósított gázt importált – ez 2022-ben viszont 64 millió tonnára [csökkent](#), Japán pedig visszavette

az első helyet. Kína legnagyobb LNG-importőre Ausztrália (2021-ben 29 millió tonna), majd az USA (2021-ben 8 millió tonna), más meghatározó nyugati szereplőt az LNG-importon belül nem láthatunk. A két említett ország így 2021-ben a kínai LNG-import közel felét adta, ez a szám viszont csökkenni látszik: az [ausztrál import tavaly](#) már csak 22 millió tonna volt.

Összességében elmondható, hogy földgázból Kína importfüggősége arányaiban magasabb, mint kőolajból. A legnagyobb beszállítókat vizsgálva az LNG-n belül figyelhető meg jelentős nyugati részesedés, de annak aránya csökkenő tendenciát mutat, miközben Kína növelni tudta hazai termelését és csővezetékes importját, utóbbi kapcsán pedig további jelentős előrelépés várható az évtized során.

Arany

Kína rendelkezik a világ [legnagyobb](#) aranybányászati kapacitásával, és egyben a legnagyobb globális importőre is a nemesfémnek. Az arany az egyik legnagyobb meglepetése a 2022-es teljes behozatalnak (lásd I. rész 1. ábra), ami a 2020-as mélypontja után 2021-ben visszaállt a koronavírus-járvány előtti szintre, majd pedig 2022-ben 75 százalékkal nőtt. A tavaly elért 76,6 milliárd USD értékű import így elegendő volt ahhoz, hogy 2022-ben egészen az ötödik helyre lépjen elő. A legnagyobb importőr országok az alábbiak voltak.

6. ábra

Kína legnagyobb aranyimportőrei 2019 és 2022 között (milliárd USD).

Év	2019		2020		2021		2022	
Rangsor	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték
1.	Svájc	15,3	Svájc	2,08	Svájc	21,5	Svájc	34,1
2.	Ausztrália	7,5	Ausztrália	0,79	Ausztrália	8,9	Kanada	14,7
3.	Dél-Afrika	6,1	Szingapúr	0,61	Dél-Afrika	5,0	Dél-Afrika	8,9
4.	Szingapúr	4,9	Dél-Afrika	0,35	Hongkong	3,5	Ausztrália	8,3
5.	Kanada	4,5	Hongkong	0,16	Szingapúr	2,1	Hongkong	3,1
6.	Hongkong	2,8	Japán	0,05	Kanada	1,6	Japán	1,8
7.	Ismeretlen	0,7	Németország	0,04	Japán	1,3	Szingapúr	1,4
8.	Németország	0,6	Ismeretlen	0,02	Németország	0,8	Németország	1,0
9.	Japán	0,3	UAE	0,01	Ismeretlen	0,3	Oroszország	0,4
10.	UAE	0,2	Tajvan	0,003	Oroszország	0,2	Ismeretlen	0,3

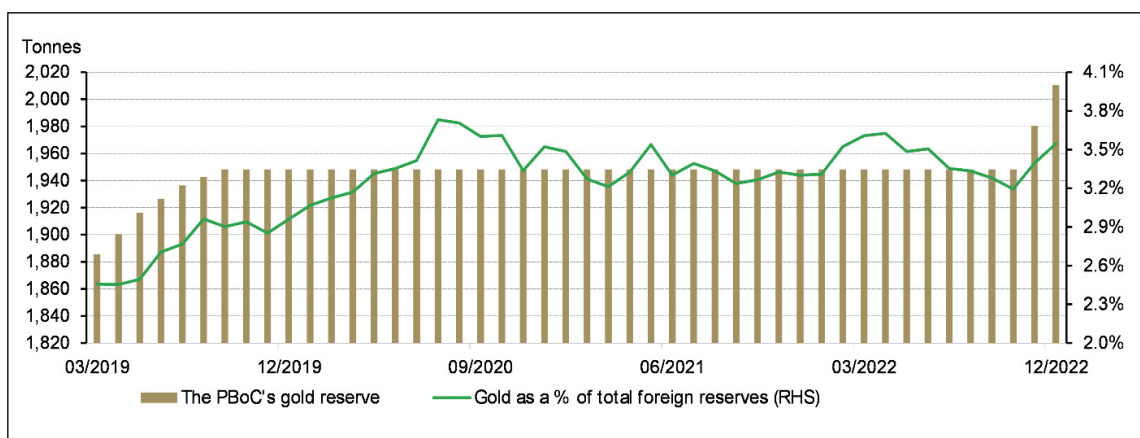
Forrás: saját szerkesztés a GACC adatai alapján.

A lista élén az aranszektör **domináns szereplője**, Svájc áll, a 2020-as mélyponttól eltekintve meredek emelkedést felmutatva. A korábbi második legnagyobb importőrt, Ausztráliát tavaly előzte meg Dél-Afrika, illetve a lista legdinamikusabban feltörő országa, Kanada. A lista érdekessége, hogy minden évben a top 10 részét képezi az „Ismeretlen” kereskedelmi partner. A Kínai Vámhivatal ehhez nem fűz külön magyarázatot, így feltételezhetően arról van szó, hogy egy bizonyos mennyiségű arany eredetének beazonosítására nem képes a vámhatóság.

Az arany egyik fontos jellemzője, hogy válságos gazdasági helyzetben egyfajta menekülőeszközként tekint rá a piac. Kína kapcsán kiemelendő az ország erős ékszerkultúrája (ékszeripar, lakossági vásárlások), de stratégiai szempontból megvizsgálándó, hogy a kínai jegybank hogyan viselkedett, főleg a tavalyi évben, az aranytartalékait illetően.

7. ábra

A People's Bank of China aranytartaléka (tonna), és annak aránya a nemzeti devizatartalékhoz mérten.

Forrás: World Gold Council.

A World Gold Council **elemzése** szerint a kínai jegybank egy 38 hónapos szünetet követően 2022 novemberében jelentett be aranytartalék-növelést. Ezt tavaly decemberben, majd idén januárban újabb emelés követte. Globálisan 2022-ben Kína volt Törökország után a **második legnagyobb** aranytartalék-emelést végrehajtó ország, annak aránya a teljes devizatartalékhoz mérten kb. 0,5 százalékot emelkedett. A kínai aranytartalék aránya egyébként nemzetközi összehasonlításban **rendkívül alacsony**, viszont nem szabad elhanyagolni a tényt, hogy egyben Kína rendelkezik a világ legnagyobb devizatartalékával. A területért felelős kínai állami ügynökség, a *State Administration of Foreign Exchange* (SAFE) **januári adatai** szerint a teljes kínai devizatartalék összege 3,184 billió USD (!), aranytartaléka 125,2 milliárd USD, így az aktuális arány 3,93 százalék.

Geopolitikai szempontból a kínai aranytartalék növelése a dollárban denominált eszközöktől való függőség csökkentésével **hozható összefüggésbe**, ami különösen az orosz példára való tekintettel, Kína számára sebezhetőségként jelentkezik. Az arany kapcsán a jegybanki tartalék változása ilyen szempontból jelzésértékű lehet, viszont a számok alapján Kína előtt nagyon hosszú út áll még, hogy a dollárfüggőségét érdemben csökkenteni tudja – többek között Kína jelenleg az USA második legnagyobb hitelezője, Japán után.

Végezetül megjegyzendő, hogy a tavalyi év során az EU-s és G7-országok szankciókat **vetettek ki** az orosz aranyra és aranyékszerekre is. Kína az elmúlt évek során fokozatosan növelte az Oroszországból vásárolt arany mértékét, viszont Oroszország részesedése a teljes kínai importban így is rendkívül alacsony.

Szójabab

A 2022-es év egyik meglepetése az arany mellett a szójabab, amely 61,2 milliárd USD értékével a hatodik legnagyobb importtéttele volt tavaly a Kínai Népköztársaságnak. Kína a világ legnagyobb szójababimportőre, a 2021–2022-es **üzleti év során** 95 millió tonnát vásárolt külföldről, és 19 millió tonnát állított elő. A legjelentősebb beszállítók sorrendje az alábbiak szerint alakult az elmúlt négy évben.

8. ábra

Kína legnagyobb szójababimportőrei 2019 és 2022 között (milliárd USD).

Év	2019		2020		2021		2022	
Rangsor	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték
1.	Brazília	23,0	Brazília	24,9	Brazília	33,1	Brazília	37,3
2.	USA	6,7	USA	20,7	USA	16,9	USA	19,1
3.	Argentína	3,6	Argentína	2,9	Argentína	2,1	Argentína	2,4
4.	Kanada	1,0	Uruguay	0,7	Uruguay	0,5	Uruguay	1,3
5.	Uruguay	0,8	Oroszország	0,2	Kanada	0,3	Kanada	0,5
6.	Oroszország	0,2	Kanada	0,1	Oroszország	0,2	Oroszország	0,4
7.	Ukrajna	0,009	Ukrajna	0,03	Benin	0,15	Benin	0,2
8.	Kazahsztán	0,007	Etiópia	0,01	Ukrajna	0,04	Ukrajna	0,05
9.	Etiópia	0,0005	Benin	0,000008	Etiópia	0,02	Tanzánia	0,01
10.	Chile	0,000002	Kazahsztán	0,000003	Tanzánia	0,001	Etiópia	0,007

Forrás: saját szerkesztés a GACC adatai alapján.

A táblázatot áttekintve megállapítható, hogy Brazília, az Egyesült Államok és Argentína a három legmeghatározóbb szójababellátója Kínának – a listán szereplő többi állam lényegében elhanyagolható tényező hozzájuk képest. A szójabab kapcsán azt hihetnénk, hogy annak kereskedelme geopolitikai feszültségektől mentes – ám ez nem igaz.

A Trump-adminisztráció alatt kirobbant konfliktus, amely az USA–Kína kereskedelmi háborúként vált ismertté, komolyan érintette a mezőgazdasági cikkek kereskedelmét. A 2016-ban még 14 milliárd USD értékű amerikai import 2018-ra 3 milliárd dollárra esett, ezzel [nehéz helyzetbe hozva](#) az amerikai termelőket és a kínai fogyasztókat egyaránt. Az ábráról leolvasható, hogy 2020-tól jelentős visszapattanás tapasztalható, és ez nagyban köszönhető a két ország között 2020 januárjában aláírt Phase One nevű [megállapodásnak](#), amely leginkább a mezőgazdasági cikkek kapcsán tudott eredményeket felmutatni a két ország kereskedelmében. A [korábbi](#) amerikai dominanciát viszont nem sikerült visszaállítani, a brazil részesedés pedig rohamosan előzi meg az amerikai import értékét.

A szójababnak mind a lakossági (főleg olaj formájában) fogyasztásban, mind a takarmányozásban kiemelt jelentősége van Kínában. Önellátó képességét szójababból Kína természetesen [növelni szeretné](#), de ezen függőségének felszámolása lehetetlen: mivel az USA és Brazília a világ két legnagyobb szójababtermelője, más alternatív forrás nem is kínálkozik a világpiacon.

Rézérc

A rézérc 2022-ben 56,3 milliárd USD értékkel a 7. helyen állt a tavalyi rangsorban. Világszinten Kína a rézérc [legnagyobb importőre](#), és egyben a harmadik legnagyobb bányászati kapacitással rendelkezik. Az ország viszont rézigényének nagy részét importból fedezi – 2021-ben 23 millió tonnát [vásárolt külföldről](#) – túlnyomórészt az alábbi országokból.

9. ábra

Kína legnagyobb rézércimportőrei 2019 és 2022 között (milliárd USD).

Év	2019		2020		2021		2022	
Rangsor	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték
1.	Chile	12,0	Chile	12,7	Chile	21,3	Chile	18,4
2.	Peru	9,0	Peru	8,1	Peru	13,8	Peru	12,3
3.	Mexikó	2,0	Mexikó	3,0	Mexikó	3,5	Kazahsztán	2,9
4.	Mongólia	1,8	Mongólia	1,9	Mongólia	3,1	Mongólia	2,7
5.	Ausztrália	1,7	Ausztrália	1,4	Kazahsztán	1,6	Mexikó	2,4
6.	Kazahsztán	1,0	Kazahsztán	1,1	USA	1,5	Indonézia	2,1
7.	Kanada	0,9	Indonézia	0,8	Indonézia	1,4	Kongói Dem. Közt.	1,4
8.	Spanyolország	0,9	Kanada	0,8	Kanada	1,3	USA	1,3
9.	Indonézia	0,6	Oroszország	0,7	Oroszország	1,2	Spanyolország	1,3
10.	Bali	0,5	Örményország	0,7	Panama	1,1	Ecuador	1,2

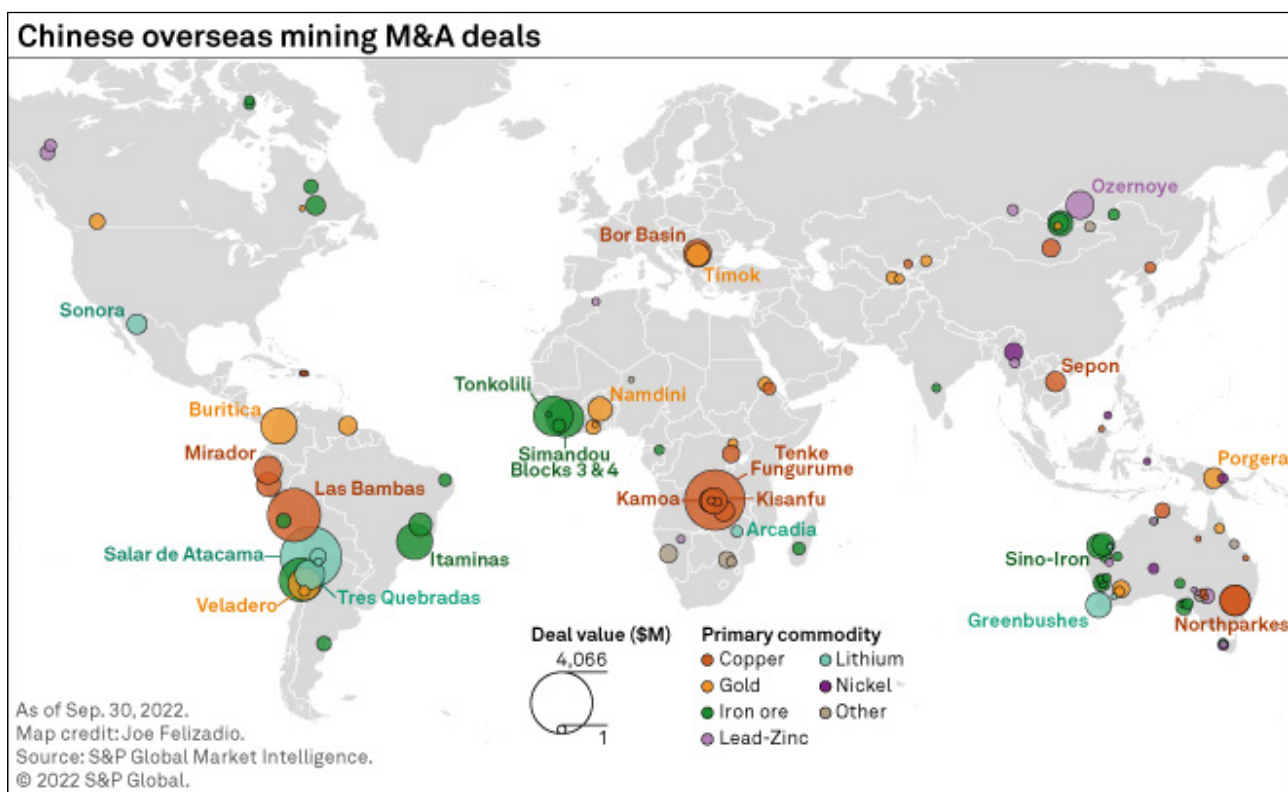
Forrás: saját szerkesztés a GACC adatai alapján.

A Kínai Népköztársaság rézimportja értelemszerűen a világ legjelentősebb termelőire támaszkodik. Ezek közül megkérdőjelezhetetlen Chile és Peru szerepe, a két ország a teljes behozatal értékének közel 60 százalékát képviseli. Fontos szereplő továbbá Mexikó, Mongólia és Kazahsztán. A nyugati országok közül csak Ausztrália és az Egyesült Államok szerepel a listán. Szembetűnő, hogy amíg az USA 2021 előtt egyáltalán nem volt jelentős rézimportőr, ez 2021-től nagyot változott. Ausztrália esetében viszont 2020 után láthatunk hatalmas visszaesést, 2022-ben pedig az 57. helyre, a lista legvégére csúszott le. Ennek oka, hogy a Peking és Canberra közötti feszültség (többek között) **a réz sem kímélte**.

A réz jelentősége növekszik: az építőiparban és az elektronikai eszközökben eddig fontos szerepet töltött be, de magas hatékonyságú vezetéként a megújuló energiarendszereknek is nélkülözhetetlen alapanyaga. A réz szerepével természetesen Kína is tisztában van. Mind a rézérc, mind más ércetek esetében láthatóak arra irányuló törekvései, hogy az ércetek globális ellátási rendszerében különböző egyesülések és felvásárlások útján (*mergers and acquisitions, M&A*) szerezzen pozíciókat.

10. ábra

Kínai egyesülési és felvásárlási projektek a globális bányaiiparban.

Forrás: S&P Global.

Személygépkocsik

A személygépkocsik esetében Kína nettó importőrnek számít, ám érdemes megjegyezni, hogy mekkorát emelkedett az export értéke: amíg Kína 2011-ben 3,7 milliárd USD értékben exportált és 41 milliárd dollár értékben importált személygépkocsikat, 2021-re az előbbi értéke 24,4 milliárd, utóbbié pedig 52,8 milliárd lett. Kína számszerűleg képes ellátni önmagát személygépkocsikkal: az ország jelenleg a világ legnagyobb személygépkocsi-gyártója, 2021-ben 21,4 millió egységet legyártva, így a globális kibocsátás egyharmadát adva. A kínai járművek túlnyomó többsége a hazai utakra kerül, ám a külföldön gazdára találó kínai személygépkocsik száma is egyre nő – emellett pedig a kínai fogyasztók is szívesen vásárolnak külföldi márkát, legnagyobb értékben az alábbi országokból.

11. ábra

Kína legnagyobb személygépkocsi-importőrei 2019 és 2022 között (milliárd USD).

Év	2019		2020		2021		2022	
Rangsor	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték
1.	Németország	13,9	Németország	13,5	Németország	16,3	Németország	17,2
2.	Japán	11,0	Japán	10,1	USA	11,2	Japán	9,7
3.	USA	8,7	USA	8,5	Japán	8,8	USA	9,5
4.	Szlovákia	4,9	Szlovákia	5,3	Szlovákia	5,9	Szlovákia	6,2
5.	UK	3,8	UK	3,6	UK	4,9	UK	4,4
6.	Svédország	1,0	Thaiföld	1,1	Ausztria	1,4	Ausztria	1,7
7.	Ausztria	0,9	Svédország	0,9	Thaiföld	1,3	Svédország	1,1
8.	Thaiföld	0,7	Ausztria	0,7	Svédország	1,2	Olaszország	1,0
9.	Olaszország	0,7	Olaszország	0,5	Olaszország	0,9	Thaiföld	0,5
10.	Kanada	0,4	Magyarország	0,2	Magyarország	0,5	Magyarország	0,4

Forrás: saját szerkesztés a GACC adatai alapján.

A személygépkocsi-import struktúrája meglehetősen stabil képet mutat: az 1–5. helyeken ugyanazon országokat láthatjuk, amelyek nagyságrendileg is a legjelentősebb beszállítók. Átrendeződést a 6–10. helyeken tapasztalhatunk a rangsorban – és itt feltűnik egy érdekesség, miszerint az autóimport az egyetlen olyan vizsgált áruosztálya az elemzésnek, amelyben Magyarország is megjelenik a top 10 partner között. Tekintettel az autógyártás összetett ellátási láncaira, a következő ábra márkaszinten foglalja össze a legnépszerűbb külföldi gyártókat a kínai piacon.

12. ábra

Legnépszerűbb külföldi autómárkák a Kínai Népköztársaságban 2022-ben.

Rangsor	Márkanév	Értékesítés (db)	Piaci részesedés (%)
1.	Volkswagen	2360707	10,22
2.	Toyota	1878183	8,13
3.	Honda	1411391	6,11
4.	Nissan	814010	3,53
5.	Tesla	710865	3,08
6.	Buick	673377	2,92
7.	BMW	665047	2,88
8.	Audi	623616	2,7
9.	Mercedes-Benz	606287	2,63
10.	Hyundai	273378	1,18

Forrás: saját szerkesztés az xl.16888.com adatai alapján.

A külföldi autómárkák népszerűsége mellett kijelenthető, hogy a legtöbb Kínában értékesített személygépkocsi kínai márkájú. Emellett a kínai autóipar az olyan meghatározó területeken, mint az elektromos járművek és az akkumulátorok, a globális gyártás és értékesítés egyik vezető szereplőjévé nőtte ki magát. Gyártási kapacitásai alapján a Kínai Népköztársaság képes kielégíteni a hazai piac igényeit, viszont mégis van egy erős külföldi (nyugati) kitettsége az autóiparban: ezek pedig a mikrochipek (lásd I. rész). Kínai sajtóhírek [alapján](#) 2021-ben a hazai gyártású chipek felhasználása a kínai autóiparban mindössze 5 százalékot tett ki, és különösen nagy az igény az ún. mikrokontrollerekre, amelyekből a kínai szereplők közül egyedül a BYD-nek van részesedése. A helyzet miatt a kínai kormányzati és vállalati szereplők is [lépéseket tettek](#), hogy az autógyártáshoz szükséges hazai chipgyártás önálló képességét erősítsék.

Automatikus adatfeldolgozó gépek és egységeik

A kissé körülményes megfogalmazás a számítógépeket, laptopokat és azok alkatrészeit takarja. Az áruosztály kapcsán fontos tény, hogy 2019 és 2021 között benne volt a top 10-ben, ám tavaly 34,5 milliárd USD értékével a 12. helyre csúszott le, a 9. helyet pedig

a síkpaneles kijelzőmodulok (HS kód: 8524) vették át. Mivel viszont a korábbi években a legjelentősebb 10 tétel között volt, illetve az áruosztálynak geopolitikai implikációi is vannak, célszerűnek tartottam inkább ezt megvizsgálni. További fontos adat, hogy a Kínai Népköztársaságnak az automatikus adatfeldolgozó gépek a második legnagyobb exporttételét képezik, a tavalyi kivitel 188 milliárd USD-t ért el. Az import szempontjából az alábbi országok Kína legjelentősebb ellátói.

13. ábra

Kína legnagyobb számítógép-importőrei 2019 és 2022 között (milliárd USD).

Év	2019		2020		2021		2022	
Rangsor	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték
1.	Thaiföld	8,4	Thaiföld	9,2	Thaiföld	11,4	Tajvan	7,5
2.	Tajvan	5,1	Tajvan	7,9	Tajvan	8,7	Thaiföld	6,8
3.	Dél-Korea	2,3	Dél-Korea	3,1	Dél-Korea	4,7	Dél-Korea	4,5
4.	Fülöp-szigetek	1,9	Malajzia	2,2	Malajzia	2,7	Malajzia	3,6
5.	Malajzia	1,8	Fülöp-szigetek	1,1	Fülöp-szigetek	1,4	Fülöp-szigetek	0,9
6.	Szingapúr	0,6	Szingapúr	0,5	Vietnám	0,7	Vietnám	0,8
7.	USA	0,4	USA	0,3	Szingapúr	0,6	Szingapúr	0,5
8.	Japán	0,3	Mexikó	0,3	USA	0,3	Japán	0,5
9.	Németország	0,2	Németország	0,3	Németország	0,3	USA	0,3
10.	Mexikó	0,2	Japán	0,2	Japán	0,3	Németország	0,3

Forrás: saját szerkesztés a GACC adatai alapján.

Számítógépekből Kína egyértelműen nettó exportőr, és a jelenleg legnagyobb piaci részesedésű iparági vállalat, a Lenovo is kínai cég. Amennyiben viszont megvizsgáljuk a [tíz legnagyobb gyártót](#) világszinten, azt tapasztaljuk, hogy a következő kilenc már mind külföldi (amerikai, japán, dél-koreai, tajvani). A magas kínai export és alacsony import oka, hogy Kína a számítógépgyártás egyik globális központja. Viszont ez is egy olyan szektor, amelyet elért az Egyesült Államok és Kína közötti technológiai vetélkedés. A számítógépek esszenciális eszközei a mikrochipek, amelyektől az USA egyre átfogóbb lépésekkel próbálja elvágni Kínát (lásd I. rész). A Kínai Népköztársaság természetesen védeni próbálja saját számítógépiparát, így például [sajtóértesülések szerint](#) tavaly decemberben exporttilalmat vetett ki a Longsoon Technology chipjeire, amelyek az Intel és az ARM processzorai helyett jelentenek alternatívát.

Az éleződő nagyhatalmi konfliktus gazdasági szereplők számára is egyre nagyobb bizonytalanságot okoz, és már több óriásvállalat tett olyan lépéseket, amelyek a kínai kitétségük lefaragására irányulnak: a harmadik legnagyobb számítógépgyártó, a Dell 2025-re kapacitásának felét [tervezi](#) Kínán kívülre költöztetni, illetve [számos forrás szerint](#) az Apple India és Vietnám irányába próbál diverzifikálni.

A fenti folyamatok mellett megemlítendő, hogy Kína is arra törekszik, hogy csökkentse függőségét a külföldi számítógépgyártóktól, és népszerűsítse a hazai termékek használatát. [Sajtóértesülések szerint](#) tavaly a kínai kormány arra utasította az állami szerveket és az állami háttérű vállalatokat, hogy két éven belül cseréljék le külföldi márkájú számítógépeiket hazaira. Becslések szerint ez az intézkedés 50 millió eszköz cseréjét jelentheti. A lépés mögött valószínűsíthetően az alábbi két indok áll: kiberbiztonsági aggályok, illetve az így generált hatalmas fogyasztással a hazai cégek erősítése.

A külföldi gyártók természetesen nem fognak egyik napról a másikra eltűnni Kínából, már csak a hatalmas piac miatt is termelésük egy nagy részét ott fogják tartani („*in China for China*”). Ezzel párhuzamosan a kínai állami és vállalati szereplők, illetve háztartások sem fognak villámgyorsan leválni a külföldi márkájú számítógépekről, viszont várhatóan a hazai gyártók termékeit fogják preferálni. A számítógépek kapcsán mind a kínai exportot, mind a kínai importot érdemes lesz szorosan nyomon követni a jövőben is – a 2021-ről 2022-re végbement átrendeződések már jelzésértékkel bírnak.

Távbeszélő-készülékek és más vezeték nélküli hálózatokhoz való eszközök

A szintén bonyolult megfogalmazás alatt a telefonokat kell érteni, amin belül napjainkban az okostelefonok bírnak a legnagyobb jelentőséggel. A telefonok esetén több hasonlóságot is látni fogunk a számítógépekkel: Kína nettó exportőrnek számít, sőt, a kínai export legnagyobb tételét alkotják a telefonok, tavaly 238 milliárd USD-t elérve. Az összképhez az is hozzátartozik, hogy az importon belül a korábban top 10-es tételt alkotó áruosztály 2022-ben a 16. helyre csúszott vissza, és tavaly a 10. legnagyobb tételt a finomított réz és rézötvözetek képezték (HS kód: 7403), viszont itt is célszerűbbnek tartottam ezen áruosztály bemutatását. A külföldről vásárolt cikkek legnagyobb értékben az alábbi országokból érkeztek Kínába.

Nem túlzás azt mondani, hogy a világot Kína látja el mobiltelefonokkal – viszont a szektor jövőjében vannak kérdőjelek. A számítógépekhez hasonlóan itt is arra kell figyelnünk, hogy a félvezetőipari nehézségek mekkora kárt tudnak okozni a kínai telefongyártásnak, mennyire lesz tendencia a jövőben az, hogy a nagy telefongyártók a szektorban globális *hub*nak számító Kínából áthelyezzék a termelésüket (vagy legalább annak egy részét), illetve Kína mennyire fog törekedni a külföldi telefonokkal való „szakításra”. Az esetleges szétválási folyamat nem lesz sem olcsó, sem gyors – a Bloomberg Intelligence [szerint](#) az iPhone gyártás csak 10 százalékának elköltöztetése Kínából nyolc évbe telne. A folyamat előjeleit viszont már láthatjuk, leginkább szintén [India](#) és [Vietnám](#) irányába történő beruházások képeiben.

A kínai exportban 2021-ről 2022-re már látható egy 20 milliárd USD értékű csökkenés, az import pedig a 2019-es szint felére (!) esett vissza a tavalyi évben. A telefonok szintén egy olyan áruosztályt képeznek, amelynek külkereskedelmi adatait követni szükséges a *decoupling* folyamat elemzése mentén.

14. ábra

Kína legnagyobb mobiltelefon-importőrei 2019 és 2022 között (milliárd USD).

Év	2019		2020		2021		2022	
Rangsor	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték	Ország	Érték
1.	Vietnám	11,7	Vietnám	16,7	Vietnám	23,4	Dél-Korea	4,5
2.	Dél-Korea	3,9	Dél-Korea	4,1	Dél-Korea	6,4	Vietnám	4,1
3.	Tajvan	2,2	Tajvan	2,8	Tajvan	3,1	Tajvan	2,9
4.	Japán	1,4	Japán	1,3	Japán	1,3	Malajzia	1,1
5.	Thaiföld	1,2	Thaiföld	1,0	Malajzia	1,1	Thaiföld	0,9
6.	Malajzia	0,8	Malajzia	0,9	Thaiföld	0,9	Japán	0,7
7.	Szingapúr	0,7	Hongkong	0,4	India	0,6	Németország	0,4
8.	USA	0,5	USA	0,4	USA	0,3	Mexikó	0,4
9.	Németország	0,4	Mexikó	0,4	Németország	0,3	India	0,3
10.	Hongkong	0,3	Németország	0,3	Mexikó	0,3	USA	0,3

Forrás: saját szerkesztés a GACC adatai alapján.

Konklúzió

Az elemzés második részében vizsgált nyolc áruosztályon belül a nyersanyagok és energiahordozók fordultak elő legnagyobb számban. Ezek esetében hasonló felállást láthatunk: Kína az egyik legnagyobb globális termelő, de emellett hatalmas igényeit javarészt importból kell fedeznie. A Kínai Népköztársaság számára földrajzi adottságaiból kifolyólag lehetetlen, hogy ezen importfüggőségeit radikálisan csökkentse vagy felszámolja. A legszélesebb diverzifikációs lehetőség a földgáz kapcsán mutatkozik, viszont mindegyik nyersanyag esetében észrevehető a jelentős amerikai és ausztrál import-részesedés, ami egyértelműen szűkíti Kína külgazdasági és külpolitikai mozgásterét. A hatalmas import Kínának egyben hatalmas export Ausztráliának – valószínűleg ez a felismerés vezetett oda, hogy a novemberi G20-csúcson már békülékenyebb hangnemet ütöttek meg egymással a két ország vezetői.

A személygépkocsiknál – amelyek gyártásához egyébként rengeteg energia és nyersanyag szükséges – már más a helyzet. Kína jelenleg (még) nettó importőrnek számít, de a legújabb autóiipari trendekben már úton van a globális vezetői szerep felé. Számítógépekkel és telefonokkal jelenleg Kína látja el a világot, emiatt ez a két termékcsoport kilóg a sorból – viszont a félvezetők kérdésköre miatt, ideértve az autókat is, mégis fennáll Kína esetében az importfüggőség, amelyet részletesebben az elemzés első része mutatott be. A kínai félvezetőipar célkeresztbe kerülése így az ország két legnagyobb exporttételében is kárt tud okozni, de ennek mentén szintén megemlíthendők a hazai piacra szánt termékek. Ezen folyamatok logikus következménye a kínai önvédelmi mechanizmusok és függetlenedési törekvések intenzívebbé válása, amely tendencia valószínűleg a jövőben tovább fog erősödni.

KKI ELEMZÉS

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

© A Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2023.

Szerző:

PETZ DÁVID

Lektorálta:

BARANYI TAMÁS PÉTER

Nyelvi lektor: T-Kontakt Kft. | Tördelés: Lévárt Tamás

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

ISSN 2416-0148

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2023.10>

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.